

ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

БІБЛІОТЕКА
СВІТОВОЇ
ЛІТЕРАТУРИ

Данте
АЛІГ'ЄРІ
■
БОЖЕСТВЕННА
КОМЕДІЯ

ПЕКЛО

в перекладі Євгена Дроб'язка

LA DIVINA COMMEDIA
di Dante Alighieri
INFERNO

Ілюстрації Олександра Ройтбурда

Харків
«Фоліо»
2023

ПЕКЛО

Inferno

Пісня перша

Inferno · Canto I

1] На півшляху свого земного світу
2] Я трапив у похмурий ліс густий,
3] Бо стежку втратив, млою оповиту.

4] О, де візьму снаги розповіді
5] Про ліс листатий цей, суворий, дикий,
6] Бо жах від згадки почина рости!

7] Над смерть страшну гіркіший він, великий, —
8] Але за благо те, що там знайшов,
9] Повім про все, що в пам'ять взяв навіки.

10] Недобре тямлю, як постав цей схов,
11] Бо сонність так оволоділа мною,
12] Що з певної дороги я зійшов.

13] Я опинивсь під пагорба стіною,
14] Яким кінчався неширокий діл,
15] Де острах ліг на серце пеленою.

16] Я вгору глянув і побачив схил,
17] Вже убраний у сонячне проміння,
18] Що надає людині свіжих сил.

19] Тоді помалу уляглось тремтіння,
20] Що не давало спокою мені
21] Всю ніч, коли блукав між страховиння.

22] Як той, хто у задишці голосній
23] На сушу вийшов, піною укритий,
24] І озирає вири навісні, —

25] Так і мій дух, не скінчивши летіти,
26] Зирнув назад і стежку оглядав,
27] Яка не дозволя нікому жити.

Nel mezzo del cammin di nostra vita
mi ritrovai per una selva oscura,
ché la diritta via era smarrita.

Ahi quanto a dir qual era è cosa dura
esta selva selvaggia e aspra e forte
che nel pensier rinova la paura!

Tant' è amara che poco è più morte;
ma per trattar del ben ch'ì' vi trovai,
dirò de l'altre cose ch'ì' v'ho scorte.

Io non so ben ridir com' i' v'intrai,
tant' era pien di sonno a quel punto
che la verace via abbandonai.

Ma poi ch'ì' fui al piè d'un colle giunto,
là dove terminava quella valle
che m'avea di paura il cor compunto,

guardai in alto e vidi le sue spalle
vestite già de' raggi del pianeta
che mena dritto altrui per ogni calle.

Allor fu la paura un poco queta,
che nel lago del cor m'era durata
la notte ch'ì' passai con tanta pietà.

E come quei che con lena affannata,
uscito fuor del pelago a la riva,
si volge a l'acqua perigliosa e guata,

così l'animo mio, ch'ancor fuggiva,
si volse a retro a rimirar lo passo
che non lasciò già mai persona viva.

28] Тут я собі спочити трохи дав
29] І вирушив на гору незнайому,
30] А за опору нижчу ногу мав.

31] І от, коли вже йшов я по підйому,
32] Збіг леопард, моторний та верткий,
33] І шерсть рябіла плямами на ньому.

34] Моїх очей він не злякавсь, дерзкий,
35] І, заступивши шлях, став на сторожі,
36] І я подавсь униз, у діл низький.

37] А йшли хвилини ранішні, пригожі,
38] І сонце сходило з тим почтом зір,
39] Що з ним спахнули, як Любові Божій.

40] Схотілося у рух оздобить шир.
41] І дух надія звабила рожева,
42] Що скоро зникне цей плямистий звір.

43] Пора буяла навкруги квітнева,
44] Та я не вчув нічого, тільки ляк
45] Од вигляду уже близького лева.

46] І так, здалось, на мене йшов хижак,
47] Наїжившись, страшенно зголоднівши,
48] Що рух повітря вмить, здалось, заляк.

49] Ще вийшла люта й зла вовчиця вивши, —
50] її неутоленна худорба
51] Примушує людей конать збіднівши.

52] В очах її така була злоба,
53] Таке палало полум'я гаряче,
54] Що з страху шлях згубив я до горба.

Poi ch'èi posato un poco il corpo lasso,
ripresi via per la piaggia diserta,
sì che 'l piè fermo sempre era 'l più basso.

Ed ecco, quasi al cominciar de l'erta,
una lonza leggera e presta molto,
che di pel macolato era coverta;

e non mi si partia dinanzi al volto,
anzi 'mpediva tanto il mio cammino,
ch'ì' fui per ritornar più volte vòlto.

Temp' era dal principio del mattino,
e 'l sol montava 'n sù con quelle stelle
ch'eran con lui quando l'amor divino

mosse di prima quelle cose belle;
sì ch'è bene sperar m'era cagione
di quella fiera a la gaetta pelle

l'ora del tempo e la dolce stagione;
ma non sì che paura non mi desse
la vista che m'apparve d'un leone.

Questi pareva che contra me venisse
con la test' alta e con rabbiosa fame,
sì che pareva che l'aere ne tremesse.

Ed una lupa, che di tutte brame
sembiava carca ne la sua magrezza,
e molte genti fé già viver grame,

questa mi porse tanto di gravezza
con la paura ch'uscìa di sua vista,
ch'io perdei la speranza de l'altezza.

55] І наче той, хто дивиться найпаче,
56] Куди б скарби багаті примостить,
57] А, їх утративши, — в розпуці плаче,

58] Такий був я, бо твар мене щомить,
59] Встріч ідучи, помалу відсувала
60] Туди, де сяйво сонця не звучить.

61] Коли ж моя нога на діл ставала,
62] Явився хтось, у кого зір потух,
63] Мовчанка ж довга голос відібрала.

64] В безлюдді я його побачив рух.
65] «Врятуї! — була мольба моя єдина, —
66] Байдуже, чи людина ти, чи дух!»

67] Він мовив: «Не людина; був людина;
68] В Ломбардії мій батько оселивсь,
69] У Мантуї — моя там батьківщина.

70] Во время Юлія я народивсь,
71] Хоч пізно; жив я в Августовім Римі,
72] Коли ще лжебогам народ моливсь.

73] Я був поет, пісні складав любими,
74] Як славний син Анхізів з Трої втік,
75] А Іліон упав в огні та димі.

76] Та чом вертаєш і в журбі поник?
77] Чого не йдеш на горб, де корениться
78] Солодке джерело чудесних рік?»

79] «Чи не Віргілій ти, чи не криниця
80] Широкоплинних мовних вод ясных? —
81] Спитав я й став, щоб в шані поклониться, —

E qual è quei che volontieri acquista,
e giugne 'l tempo che perder lo face,
che 'n tutti suoi pensier piange e s'attrista;

tal mi fece la bestia senza pace,
che, venendomi 'ncontro, a poco a poco
mi ripigneva là dove 'l sol tace.

Mentre ch'i' rovinava in basso loco,
dinanzi a li occhi mi si fu offerto
chi per lungo silenzio parea fioco.

Quando vidi costui nel gran diserto,
«*Miserere* di me», gridai a lui,
«qual che tu sii, od ombra od omo certo!».

Rispuosemi: «Non omo, omo già fui,
e li parenti miei furon lombardi,
mantoani per patria ambedui.

Nacqui *sub Iulio*, ancor che fosse tardi,
e vissi a Roma sotto 'l buono Augusto
nel tempo de li dèi falsi e bugiardi.

Poeta fui, e cantai di quel giusto
figliuol d'Anchise che venne di Troia,
poi che 'l superbo Ilión fu combusto.

Ma tu perché ritorni a tanta noia?
perché non sali il diletto monte
ch'è principio e cagion di tutta gioia?».

«Or se' tu quel Virgilio e quella fonte
che spandi di parlar sì largo fiume?»,
rispuos' io lui con vergognosa fronte.

82] О світло й честь усіх співців земних,
83] Ти зваж на захват мій, на шанування
84] Твоїх безсмертних творів видатних.

85] Ти вчитель мій, моє уґрунтування,
86] У тебе я знайшов на все життя
87] Той гарний стиль, що дав мені визнання.

88] Ти бачиш твар, що втік од неї я?
89] Рятуй мене ти, мудрецю славетний,
90] Бо в серці й жилах кров тремтить моя».

91] «Хай буде інший шлях тобі прикметний, —
92] Він одповів на жалісні слова, —
93] Щоб ти мерщій покинув діл цей шпетний.

94] Повз твар, яка, голодна, завива,
95] Не прослизне і найспритніший дока:
96] Хто мимо йде, усіх вона вбива.

97] Лиха вона з природи та жорстока;
98] Наївшись, голоднішою стає
99] Й ненатлого не насищає ока.

100] Із звірами відгулює своє
101] Без міри; та надія на Хорта є,
102] Що він цю твар таки, нарешті, вб'є.

103] Про нього скажуть: скарбів не ковтає,
104] В любові, мудрості й чесноті зріс.
105] І ґрунт між Фельтро й Фельтро доглядає.

106] Він за Італію зведе свій спис, —
107] Заради ж неї дівчина Камілла
108] І Евріал умерли, й Турн, і Ніс.

«O de li altri poeti onore e lume,
vagliami 'l lungo studio e 'l grande amore
che m'ha fatto cercar lo tuo volume.

Tu se' lo mio maestro e 'l mio autore,
tu se' solo colui da cu' io tolsi
lo bello stilo che m'ha fatto onore.

Vedi la bestia per cu' io mi volsi;
aiutami da lei, famoso saggio,
chèlla mi fa tremar le vene e i polsi».

«A te convien tenere altro viaggio»,
rispuose, poi che lagrimar mi vide,
«se vuo' campar d'esto loco selvaggio;

ché questa bestia, per la qual tu gride,
non lascia altrui passar per la sua via,
ma tanto lo 'mpedisce che l'uccide;

e ha natura sì malvagia e ria,
che mai non empie la bramosa voglia,
e dopo 'l pasto ha più fame che pria.

Molti son li animali a cui s'ammoglia,
e più saranno ancora, infin che 'l veltro
verrà, che la farà morir con doglia.

Questi non ciberà terra né peltro,
ma sapienza, amore e virtute,
e sua nazione sarà tra feltro e feltro.

Di quella umile Italia fia salute
per cui morì la vergine Cammilla,
Eurialo e Turno e Niso di ferute.

109] І як би не тікала твар немила,
110] Він в Пекло зажене її, на дно,
111] Звідкіль її жадоба приманила,

112] А звідсіля, — надумав я одно, —
113] Я поведу тебе, де залягають
114] Місця, які я взнав уже давно.

115] Почуєш ти, як в розпачі благають
116] Там духи з зойком та з ламанням рук,
117] Повторну смерть на себе накликають.

118] Побачиш тих, хто між вогненних мук
119] Таємно тішиться у сподіванні
120] Колись піднестись до блаженних лук.

121] А схочеш в висі злинути останні, —
122] Душі, достойніші за мене, здам
123] До ніжних рук тебе при розставанні.

124] Бо той, хто звіку владарює там,
125] Мене, що бився у ворожій рагі,
126] Й тих, хто зі мною, не пуска й до брам.

127] А в тронній владаря світів палаті
128] Усе пристойне пишному кошу,
129] Щасливий той, хто буде там на святі!»

130] І я йому: «Поете, я прошу,
131] Ім'ям Христа, якого ти не відав,
132] Все зло й все гірше хай тут полишу,

133] Ти ж покажи усе, про що повідав:
134] Хай браму бачу я з Петром святим
135] І тих, хто в муках та скорботі знидів».

136] І рушив він, а я — слідом за ним.

Questi la caccerà per ogni villa,
fin che l'avrà rimessa ne lo 'nferno,
là onde 'nvidia prima dipartilla.

Ond' io per lo tuo me' penso e discerno
che tu mi segui, e io sarò tua guida,
e trarrotti di qui per loco eterno;

ove udirai le disperate strida,
vedrai li antichi spiriti dolenti,
ch' a la seconda morte ciascun grida;

e vederai color che son contenti
nel foco, perché speran di venire
quando che sia a le beate genti.

A le quai poi se tu vorrai salire,
anima fia a ciò più di me degna:
con lei ti lascerò nel mio partire;

ché quello imperador che là sù regna,
perch' i' fu' ribellante a la sua legge,
non vuol che 'n sua città per me si vegna.

In tutte parti impera e quivi regge;
quivi è la sua città e l'alto seggio:
oh felice colui cu' ivi elegge!».

E io a lui: «Poeta, io ti richeggio
per quello Dio che tu non conoscesti,
acciò ch'io fugga questo male e peggio,

che tu mi meni là dov' or dicesti,
sì ch'io veggia la porta di san Pietro
e color cui tu fai cotanto mesti».

Allor si mosse, e io li tenni dietro.

ЗМІСТ

Пісня перша Inferno · Canto I	5
Пісня друга Inferno · Canto II.....	17
Пісня третя Inferno · Canto III	31
Пісня четверта Inferno · Canto IV	43
Пісня п'ята Inferno · Canto V.....	57
Пісня шоста Inferno · Canto VI.....	71
Пісня сьома Inferno · Canto VII.....	83
Пісня восьма Inferno · Canto VIII.....	95
Пісня дев'ята Inferno · Canto IX	107
Пісня десята Inferno · Canto X.....	119
Пісня одинадцята Inferno · Canto XI	131

Пісня дванадцята Inferno · Canto XII	143
Пісня тринадцята Inferno · Canto XIII	157
Пісня чотирнадцята Inferno · Canto XIV	171
Пісня п'ятнадцята Inferno · Canto XV	185
Пісня шістнадцята Inferno · Canto XVI	197
Пісня сімнадцята Inferno · Canto XVII	209
Пісня вісімнадцята Inferno · Canto XVIII	221
Пісня дев'ятнадцята Inferno · Canto XIX	233
Пісня двадцята Inferno · Canto XX	245
Пісня двадцять перша Inferno · Canto XXI	257
Пісня двадцять друга Inferno · Canto XXII	271
Пісня двадцять третя Inferno · Canto XXIII	285

Пісня двадцять четверта Inferno · Canto XXIV	299
Пісня двадцять п'ята Inferno · Canto XXV	313
Пісня двадцять шоста Inferno · Canto XXVI	327
Пісня двадцять сьома Inferno · Canto XXVII.....	341
Пісня двадцять восьма Inferno · Canto XXVIII	353
Пісня двадцять дев'ята Inferno · Canto XXIX	367
Пісня тридцята Inferno · Canto XXX.....	381
Пісня тридцять перша Inferno · Canto XXXI	395
Пісня тридцять друга Inferno · Canto XXXII.....	409
Пісня тридцять третя Inferno · Canto XXXIII	423
Пісня тридцять четверта Inferno · Canto XXXIV	437
Коментарі	450